

वा० रा०

॥ १०३॥

देवादीनां संमान्यं सलिलं यस्यास्तां अनेनगंगाजलंप्रवाहादन्यत्रानीतमपि सकलपापक्षयसमर्थमिति ध्वनितं ॥ २९ ॥ तत्र गंगातीरे स्थितं इंगुदीदृक्षं हयैर्ययतुः ॥ ३० ॥ तं अभियाय तत्समीपंगत्वेति यावत् ॥ अवतरत् अवातरत् ॥ ३१ ॥ उपतस्थे समीपं सेवार्थं प्राप्तः ॥ ३२ ॥ आत्मसमः प्राणसमः ॥ निषादजात्यः तज्जातौ भवः बलवान्प्राणतः सेनातश्च स्थपतिर्निषादाधिपतिः निषादजात्यः ॥ स्थपतिरित्यनेन निषादस्थपतियाजयेदित्यत्र कर्मधारय इति सूचितं ॥ यद्यपीदृशसख्यं हीनप्रेष्यं हीनसख्यमित्यादिनोपेक्षामिसरितां श्रेष्ठां संमान्य सलिलां शिवां ॥ देवमानवगंधर्वमृगपन्नगपक्षिणां ॥ २९ ॥ लक्ष्मणश्च सुमंत्रश्च बाढमित्येव राघवं ॥ उक्ता तमिं गुदीदृक्षंतदोपययतुर्हयैः ॥ ३० ॥ रामोऽभियायतं रम्यं दृक्षमिक्ष्वाकुनंदनः ॥ रथादवतरत् तस्मात्सभार्यः सह लक्ष्मणः ॥ ३१ ॥ सुमंत्रोऽप्यवतीर्याथ मोचयित्वा हयोत्तमान् ॥ दृक्षमूलगतं राममुपतस्थे रुतांजलिः ॥ ३२ ॥ तत्र राजा गुहो नाम रामस्यात्मसमः सखा ॥ निषादजात्यो बलवान् स्थपतिश्चेति विश्रुतः ॥ ३३ ॥ स श्रुत्वा पुरुषव्याघ्रं रामं विषयमागतं ॥ दृष्ट्वैः परिवृतो मात्यैर्ज्ञातिभिश्चाप्युपागतः ॥ ३४ ॥ ततो निषादाधिपतिं दृष्ट्वा दूरादुपस्थितं ॥ सहसौ मित्रिणारामः समागच्छद्गुहेन सः ॥ ३५ ॥ तमार्तः संपरिष्वज्य गुहो राघवमब्रवीत् ॥ यथायोध्यातये दंतैरामकिं करवाणिते ॥ ३६ ॥ ईदृशं हि महाबाहो कः प्राप्स्यत्यतिथिं प्रियं ॥ ततो गुणवदन्नायमुपादाय पृथग्विधं ॥ ३७ ॥ अर्घ्यं चोपानयच्छीघ्रं वाक्यं चेदमुवाच ह ॥ स्वागतं ते महाबाहो तवेयमखिला मही ॥ ३८ ॥ पपातकेषु गणितं तथापि तद्विप्रविषयं राज्ञामाटविकबलेन प्रयोजनवत्त्वात् ॥ षड्विधबलसंग्रहस्य राजधर्मत्वाच्च तत्सख्यमेवेति दिक् ॥ अत्रेदं बोध्यं निषादगुहविषये रामस्यात्मसमः सखेत्येवं वदतावाल्मीकिना रामसमत्वरामसमानख्यातित्वोक्त्या भगवद्भक्तत्वेन निषादत्वेऽपि पूर्वकृतश्रवणादिमत्त्वेन तस्य तत्त्वज्ञत्वं सूचितं ॥ ३३ ॥ उपागतः रामसमीपं प्राप्तः ॥ विषयं स्वदेशं ॥ ३४ ॥ समागच्छत् ॥ क्षेमालिंगनादिना संगतोऽभूत् ॥ ३५ ॥ आर्तः रामीयवल्कलादिघरणदर्शनेन तप्तः ॥ इदमस्मत्पुरं ॥ ३६ ॥ ईदृशवचने कारणमाह ॥ ईदृशं हीति ॥ अनेन भगवत्स्वरूपज्ञत्वमात्मनो ध्वनितं ॥ अन्नाद्यं अन्नमोदनस्तदाद्यं भोज्यादीत्यर्थः ॥ ३७ ॥ ३८ ॥

अ० कां०

॥ १०३॥